

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ В ПРОЦЕСІ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В ЗПТО

Куриленко Марина Анатоліївна
Пригодій Алла Володимирівна
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
м. Чернігів

Анотація. У статті проаналізовано, що розуміють під естетичною культурою, розглядається проблема формування естетичної культури учнів під час проведення занять виробничого навчання з кулінарії в закладах професійно-технічної освіти.

Ключові слова: естетична культура, виробниче навчання.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і художніх здібностей.

Процес професійної підготовки майбутніх фахівців харчової промисловості, як правило, обмежується формуванням безпосередньо професійних навичок, що ж стосується особистісних, морально-естетичних якостей, в тому числі його духовних інтересів, естетичної культури, то це враховується недостатньо.

Необхідність формування естетичної культури, як однієї з складових професійної підготовки майбутнього фахівця, відображено в Концепції професійно-художньої освіти [4].

Професія кухаря потребує фахівців з високою естетичною культурою, що виявляється у манерах спілкування, зовнішньому вигляді, в умінні відчувати та створювати красу. Серед необхідних професійно важливих якостей є також добре розвинені органи чуття, художній смак, уміння поєднувати форми та кольори, схильність до образотворчості, розвинена уява та фантазія тощо.

Виховання людини, її особистісний розвиток – основне завдання, яке має реалізовуватися у системі професійної освіти. Тож доцільність дослідження зумовлена необхідністю узагальнити досвід формування естетичної культури учнів ЗПТО, виявити провідні тенденції цього процесу.

Різні підходи до естетичного виховання розглядали І. Гончаров, Б. Ліхачов, Б. Неменський, Л. Печко, Т. Шуртаков; до вивчення естетичної культури особистості зверталися М. Боришевський, І. Зязюн, М. Каган, А. Комарова, Г. Лабковська, Г. Шингаров. Сьогодні проблема формування естетичної культури в учнів нашої країни залишається актуальною.

Мета статті полягає у визначенні педагогічних умов ефективного формування естетичної культури учнів ЗПТО в процесі виробничого навчання.

З'ясуємо, що розуміють під естетичною культурою. Термін «культура» (від лат. cultura – оброблення, виховання, освіта, розвиток, шанування), специфічний спосіб організації і розвитку людської життєдіяльності, уявлень в продуктах матеріальної і духовної праці, в системі соціальних норм і закладів, в духовних цінностях, в сукупності ставлення людей до природи, між собою і до самих себе. Культура характеризує також особливості свідомості, поведінки й діяльності людей в конкретних сферах суспільного життя («культура праці, екологічна культура, політична культура») - так тлумачить це поняття філософський енциклопедичний словник [5, с. 374].

Культуру зазвичай поділяють на матеріальну і духовну відповідно до двох основних видів виробництва – матеріального і духовного. Найбільше цікавить духовна культура людини, а точніше – естетична культура, що є предметом дослідження естетики. Являючись філософською наукою, естетика вивчає два взаємопов'язані кола явищ: сферу естетичного, як

специфічне виявлення ціннісного ставлення людини до світу і сферу художньої діяльності людей [3, с. 28].

Найчастіше під естетичною культурою розуміють сукупність естетичних цінностей, засобів їх створення та вживання. Структура естетичної культури багатомірна. Вона містить естетичну свідомість людей, що відтворюється в ідеалах, потребах, настановах, смаках, поглядах, концепціях; естетичні моменти різних видів діяльності (у праці, побуті, під час спілкування, у суспільному житті, спорті тощо); естетичне виховання в різноманітні сфер та засобів свого прояву [2, с. 45].

Формування естетичної культури - це процес цілеспрямованого розвитку особистості, здатності людини до повноцінного сприйняття й правильного розуміння прекрасного в мистецтві та дійсності. Воно передбачає вироблення системи художніх уявлень, поглядів і переконань, забезпечує задоволення від того, що є дійсно естетично цінним. Одночасно з цим у людини виховується прагнення й уміння вносити елементи прекрасного в усі сторони буття, боротися проти всього потворного, низького, а також готовність до посилюючого прояву себе в творчій справі [1].

У формуванні естетичної культури особливе місце належить залучення учнів до художньої творчості у будь-якому виді діяльності.

На стимулювання потреби у формуванні естетичної культури позитивно впливає участь учнів у продуктивному виробництві. Навчально-виробничий процес є визначальним, оскільки звідси починається свідомо трудова діяльність учня: навчальна праця, суспільно-продуктивна праця, художня, технічна й наукова творчість. Сенс виробничого навчання в тому і полягає, що на таких уроках учні зайняті корисною і цікавою справою. Тут усе, що стосується їхньої майбутньої професії, їхні творчі задуми реалізуються на практиці в реальних виробках.

Навчаючи новим прийомам, майстер залишає учням місце для роздумів, стимулює творче мислення, пояснюючи, що кожен новий прийом також може бути вдосконалений. Активна творча робота учня відбувається тоді, коли виникають проблеми, а вони виникають, якщо інструктаж не занадто деталізований. Один із варіантів такого «програмування» пов'язаний із поступовим виключенням готових рішень з інструктажу і послідовним збільшенням кола проблемних ситуацій, де рішення учні повинні знайти самостійно. Якщо вже під час інструктажу мотивується спрямованість на формування творчого підходу, програмується активна інтелектуальна діяльність учня, то виконання завдання набуває ознак творчої самостійної праці, яку учень виконує із задоволенням, усвідомлюючи особистісний сенс своєї праці.

Естетичний розвиток особистості, високий рівень естетичної культури формує її здатність мислити не за однією чи декількома обмеженими мірками, а за міркою будь-якого виду, здатність розмовляти мовою виробу, продукту особистої творчої діяльності, виражати своєрідність його сутності. Подібне вміння називають почуттям форми. Воно дозволяє надати предмету творчості структурну гармонійність, досягти функціональної та конструктивної досконалості.

Відбиття світу на образному рівні уможливує сприйняття світу в усій його цілісності, багатозначності та суперечливості. Ці здатності можуть розвинутися у соціальному спілкуванні шляхом виховання й формування навичок образного мислення та творчого уявлення.

Висновки. Процес формування естетичної культури майбутнього фахівця повинен бути спрямованим на естетичний розвиток особистості, який володіє не лише знаннями й уміннями з дисциплін харчової промисловості, а й естетичними знаннями в галузі кулінарії.

Перелік використаної літератури

1. Висоцька Л. Формування професійної культури майбутніх фахівців кулінарного профілю у вищих професійних училищах : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2011. 19 с.
2. Комарова А. И. Эстетическая культура личности. Київ, 1988. 150 с.

3. Печко Л. П. Эстетическая культура и воспитание человека. Москва, 1991. 102 с
 4. Радкевич В.О. Концепція професійно-художньої освіти. *Професійно-технічна освіта*. 2000. № 2. С. 44–46.
- Філософський енциклопедичний словник. Під. ред. В.І. Шинкарука. Київ, 2002. 742 с.

УДК 745/749(072.8)

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНА ТВОРЧІСТЬ»

Кудря Оксана Володимирівна
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
м. Полтава

Анотація: В статті розглянуто особливості формування у студентів фахових компетентностей у процесі вивчення ними навчальної дисципліни «Декоративно-прикладна творчість». Проаналізовано змістове наповнення даної навчальної дисципліни та визначено її навчально-виховний потенціал. Зроблено висновки стосовно формування у студентів засобами навчальної дисципліни «Декоративно-прикладна творчість» фахових компетентностей, що є важливими для майбутньої успішної професійної діяльності.

Ключові слова: система освіти, навчальний процес, декоративно-прикладне мистецтво, вчитель трудового навчання, фахова компетентність.

Постановка проблеми. Сучасна система освіти зорієнтована на формування висококваліфікованих фахівців, здатних до практичного розв'язання життєвих та професійних завдань і проблем.

Перед сучасним освітнім закладом стоїть важливе завдання із забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців згідно компетентнісного підходу, який спрямовано на формування компетентностей особистості, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Актуальними для майбутнього вчителя трудового навчання та технологій є здатність працювати з різними конструкційними матеріалами, розробляти конструкторсько-технологічну документацію, користуватися обладнанням та інструментами, виготовляти різноманітні за складністю та технологією вироби. Саме від якості фахової підготовки залежить успішність майбутньої трудової діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Висвітлюють компетентнісний підхід у підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій у своїх наукових доробках Н. Гусак, О. Коберника, В.Моштук, В. Сидоренка, В. Стешенко, С. Ткачук. Особливості навчання студентської молоді декоративно-прикладному мистецтву висвітлено у працях Є.Антоновича, Л.Грценко, Т.Кравченко, С.Павх, Л.Оршанський, А.Терещука, В.Титаренко, А.Цини та інших.

Метою статті є розкриття особливостей формування у студентів фахових компетентностей у процесі вивчення ними навчальної дисципліни «Декоративно-прикладна творчість».

Основна частина. Студенти–першокурсники, що навчаються за спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології), опановують навчальну дисципліну «Декоративно-прикладна творчість» впродовж першого та другого семестрів.

Дана дисципліна спрямована на формування у студентів теоретичних знань про різні види декоративно-прикладної творчості і практичних умінь, навичок щодо виготовлення